

Övervakning av djurens välbefinnande 2012

Evira/2908/0411/2013

Eviras rapport
Datum för godkännande 29.5.2013

Enheten för djurhälsa och välfärd

Godkänd av Jaana Mikkola

Föredragande Taina Mikkonen

Ytterligare upplysningar Taina Mikkonen

Innehållsförteckning

1. BEDÖMNING AV TILLSYNENS VERKNINGSFULLHET	4
2. GENOMFÖRANDE AV TILLSYNSPLANEN.....	5
3. HUR VERKSAMHET OCH PRODUKTER UPPFYLLER BESTÄMMELSERNA	8
3.1 Konstaterade brister och hur allmänna de är.....	8
3.2 Analys av bristerna.....	10
4. AUDITERINGAR OCH ANNAN RESPONS	14
5. FÖREBYGGANDE OCH KORRIGERANDE ÅTGÄRDER	15
5.1 Säkerställande av att aktörerna har vetskap om bestämmelserna	15
5.2 Påföljder för aktörerna och säkerställande av åtgärder för korrigerande av bristerna	16
5.3 Korrigerande åtgärder som anknyter till tillsynssystemet.....	17
6. RESURSERNA FÖR TILLSYVEN.....	18
7. FÖRÄNDRINGAR I DE FÖLJANDE ÅRENS TILLSYN	18

1. BEDÖMNING AV TILLSYNENS VERKNINGSFULLHET

Tillsynen över djurens välbefinnande har som strategiskt mål att förbättra djurens välbefinnande på gårdarna i samarbete med hela produktionskedjan och att minska i synnerhet antalet allvarliga försummelse på djurhållningsplatserna. När det gäller urvalsbaserade djurskyddsinspektioner säkerställer man att inspektionerna är tillräckligt heltäckande, riskbaserat inriktade samt att övervakningen är enhetlig i hela landet. Det viktigaste är att försäkra sig om att myndigheterna effektivt sköter och slutför de åtgärder som överträdelserna förutsätter.

De kvantitativa och kvalitativa målen för djurskyddsövervakningen uppnåddes till största delen. De flesta av regionförvaltningsverkens verksamhetsställen nådde upp till målen, men några verksamhetsställen stannade klart under dem, vilket minskade utfallet för hela landets del. Av de urvalsbaserade djurskyddsinspektionerna på gårdar med produktionsdjur genomfördes 80 % vilket kan betraktas som ett gott resultat med hänsyn till omständigheterna. Kontrollerna av kommersiella djurtransporter var något färre än året innan. Antalet kontroller baserade på misstanke ökade däremot betydligt jämfört med året innan. När det gäller tvärvillkorskontroller av djurens välbefinnande syntes den effektivare övervakningen framför allt i de kvantitativa och kvalitativa resultaten från de utvidgade övervakningarna. Vid urvalsbaserade inspektioner på gårdarna meddelades förbud eller föreskrifter enligt djurskyddslagen i över 90 % av de fall där man upptäckte försummelse, vilket är en klar förbättring jämfört med året innan.

Åtgärder vidtogs i 72 % av de kommersiella djurtransporter där man upptäckte missförhållanden. Detta var en klar förbättring jämfört med året innan, då åtgärder vidtogs i bara 64 % av de fall där missförhållanden uppdagades. Vid uppföljningen av övervakningarna av djurtransporter har vi inte fått information om de kontroller av djurtransporter som poliserna utför i samband med den normala trafikövervakningen.

Samarbetet mellan centralförvaltningen och den regionala förvaltningen effektiviserades ytterligare bland annat med hjälp av bättre utbildning och information. Övervakningens likformighet befrämjades genom att utveckla övervakningsanvisningarna, informera samt utbilda inspektörerna.

Vid uppföljningen av djurskyddsinspektioner baserade på misstanke var bristen den att polisen och hälsoinspektörerna inte är skyldiga att rapportera till regionförvaltningsverket om resultaten från kontroller som de utfört ensamma. Av regionförvaltningsverkens bemyndigade djurskyddsövervakare har största delen avstått från sina inspektionsrättigheter under de senaste åren, delvis eftersom djurskyddsövervakarna på grund av ändrade bestämmelser inte längre har rätt att verkställa inspektioner på områden som omfattas av hemfriden. De återstående djurskyddsövervakarna har utfört inspektioner i huvudsak tillsammans med tjänsteveterinären eller polisen. Till följd av regionförvaltningsverkens bristfälliga sekreteraresurser har också en del av tjänsteveterinärernas djurskyddsinspektioner blivit oregistrerade i datasystemet, eller också har de registrerats med bristfälliga uppgifter varvid uppgifterna om dessa inspektioner inte i sin helhet blir beaktade i rapporteringen. Även om prioriteringen av krävande och brådskande djurskyddsfall samt utbildningen och handledningen av nya tillsynsveterinärer har sysselsatt länsveterinärerna och till en del tagit i anspråk länsveterinärernas resurser från urvalsbaserade inspektioner, har verksamheten samtidigt förbättrat övervakningens verkningsfullhet och kvalitet.

Redan under flera år har ett av målen för övervakningen av djurens välbefinnande varit att göra övervakningen mer riskbaserad. Syftet har varit att ta fram metoder och samarbetsformer för att på ett riskbaserat sätt styra övervakningen av djurens välbefinnande och identifiera problemen tidigare än i dagens läge. Att bedöma riskernas verkningar och riskparametrarnas funktion vid övervakningen är en kontinuerlig pro-

cess, och då kan man i framtiden använda sig av de riskfaktorer som visat sig vara mest effektiva.

Från och med år 2008 har cirka 75 % av kontrollobjekten valts ut riskbaserat och 25 % slumpmässigt. Den riskbaserade övervakningen av djurens välbefinnande utvecklades vidare och man använde sig av olika slag av potentiella riskfaktorer. Utvecklandet av en riskmodell med flera riskfaktorer påbörjades och fortgår under de kommande åren. De föregående årens övervakningsresultat analyserades mer ingående än förut och resultaten utnyttjades i 2013 års urval. I det riktade urvalet beaktades bland annat gårdens tidigare historia såsom exempelvis observerade försummelse vid djurskyddsinspektioner, brister i märkning och registrering samt i djuranmälningar. Möjligheten att använda gårdens ekostatus vid riskbedömningen utreddes. Riskerna och betoningarna varierade ändå enligt grupp av produktionsdjur. Också ändringarna i lagstiftningen inverkar på inriktandet. Inom urvalen betonade man burhönshus (slopandet av konventionella burar år 2011) samt beredde sig på ändringarna av kraven för svinhållning i början av 2013 genom att fokusera på suggstallar vid övervakningen. Den slutliga analysen av resultaten från EHO-projektet för s.k. tysta gårdar som utfördes i samarbete med regionförvaltningsverken och kommunerna flyttades fram till år 2013, eftersom resultaten från ett RFV dröjde.

2. GENOMFÖRANDE AV TILLSYNSPLANEN

För att övervaka att lagstiftningen om djurens välbefinnande efterlevs utförs urvals-baserade djurskyddsinspektioner av såväl gårdar med produktionsdjur som djurtransporter. Djurtransporter kontrolleras både på platser där man lastar och lossar djur och på landsvägar. Djurens välbefinnande övervakas också som ett led i tvärvillkoren som måste iakttas som villkor för vissa jordbruksstöd. Andelen urvalsbaserade inspektioner utgör dock bara en del av den helhet som djurskyddsövervakningen bildar. Utöver urvalskontrollerna utför djurskyddsmyndigheterna inspektion alltid när det finns skäl att misstänka att djur har behandlats i strid med bestämmelserna.

Övervakningsresultaten följs i huvudsak upp på riksnivå, men man tar också reda på hur resultaten fördelar sig regionalt mellan regionförvaltningsverkens verksamhetsställen. I synnerhet fästs uppmärksamhet på utfallsprocenten för den planerade övervakningen samt på förhållandet mellan observerade överträdelser och åtgärder som vidtagits med anledning av dem.

Urvalskontroller av gårdar med produktionsdjur

Kontrollobjekten har valts ut såväl slumpmässigt som riskbaserat utan misstanke om överträdelser av djurskyddsbestämmelserna. Antalet gårdar och transporter som ska övervakas har slagits fast nationellt. Även om kommissionen inte har lagt fram några krav på antalet övervakningar ska urvalet ändå vara representativt. År 2012 bestämdes att 652 gårdar med produktionsdjur skulle inspekteras, vilket utgör cirka 1.5 % av alla nötgårdar, 3 % av svingårdarna, 7 % av enheterna med värphöns, cirka 7 % av ank- och gässgårdarna, 2 % av fårgårdarna, 2,5 % av getgårdarna, över 30 % av broilergårdarna och 7 % av pälsfarmerna. Antalet inspekterade broilergårdar var större än de andra djurgrupperna eftersom EU kräver att alla broilergårdar ska vara inspekterade före utgången av 2013.

Kontrollerna var färre än året innan, eftersom det fastslagna antalet gårdar som skulle inspekteras sjönk en aning jämfört med året innan på grund av att gårdsantalet minskade. Av urvalskontrollerna av gårdar med produktionsdjur genomfördes 493/652. Dessutom saknades det djur på 29 av de inspekterade gårdarna (Tabell 1). Dessa gårdar (522) har beaktats när man bestämde utfallsprocenten, som var 80 %. Över 30 % av den övervakningsskyldighet som ankom på regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland fullgjordes inte. På Åland inspekterades urvalsgårdarna inte

alls. När det gäller de övriga regionförvaltningsverken genomfördes övervakningen rätt väl och till exempel vid regionförvaltningsverket i Sydvästra Finland inspekterades alla gårdar som tagits ut till övervakning. Förbud mot att besätta tjänster samt brist på vikarier eller sökande till tjänster inverkade på uppnåendet av övervakningsmålen. Överflyttningen av krävande och brådskande djurskyddsfall från kommunerna till regionförvaltningsverken tärde också på länsveterinärernas resurser från urvalsbaserade kontroller. Dessutom var länsveterinärerna sysselsatta med att utbilda och handleda nya tillsynsveterinärer som anställts i kommuner eller samkommuner. I området för regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland utfördes inspektionerna fortfarande i huvudsak i par på grund av arbetssäkerhetsskäl, vilket för sin del inverkade på att övervakningsmålen underskreds. Liksom under de föregående åren togs rätt många gårdar (dryga 4 %) ut till kontroll fastän de inte hade djur vid tidpunkten för inspektion, vilket för sin del torde avspegla jordbrukets lönsamhetsproblem. Övervakningsskyldigheten fullgjordes således inte helt och hållet, men trots det kan resultatet anses vara rätt bra med hänsyn till de ovan nämnda faktorerna.

Tabell 1. Antalet urvalsbaserade djurskyddsinspektioner på gårdar med produktionsdjur enligt djurslag år 2012.

Djurslag	Fastslagna inspektioner, st.	Genomförda* inspektioner, st.	Utfallsprocent**
Nötkreatur	347	288	86
Svin	65	38	71
Värphöns	36	23	81
Pälsdjur	70	37	56
Ankor	7	3	71
Gäss	4	2	50
Broilers	57	57	100
Får	48	32	71
Getter	18	13	72
Sammanlagt	652	493	80

*Beaktats de gårdar som hade djur vid tidpunkten för inspektion

**Beaktats också de gårdar som inte hade djur vid tidpunkten för inspektion

Kontroller av djurtransporter

Ambitionen är att kontrollera 2-4 % av djurtransporterna årligen. Varje regionförvaltningsverks verksamhetsställe har som mål att kontrollera minst 10 – 20 djurtransporter och varje besiktningsveterinär har som mål att kontrollera minst 15 – 30 djurtransporter varje år, dvs. sammanlagt 735 - 1470 kontroller. Antalet kommersiella djurtransporter som kontrollerades var 358 st. (2011 387 st.), så målet underskreds klart: endast 49 % av den undre gränsen för målet uppfylldes.

Merparten av kontrollerna (299 st.) utfördes av besiktningsveterinärerna i slakterierna i samband med att transporterna lossades. Dessutom kontrollerade länsveterinärerna transporter på landsvägar (52 st.), på avgångsställen (3 st.) samt på andra bestämmelseorter (4 st.). Största delen av kontrollerna gällde transporter av nötkreatur, fjäderfä och svin. Utöver detta kontrollerades häst- och rentransporter samt två fisktransporter och en fårtransport. Antalet kontrollerade transporter som varar mer än 8 timmar var 22 stycken. Den genomsnittliga transporttiden var 3,5 timmar. Antalet kontroller som länsveterinärerna utförde var mindre än året innan och där observerades också regionala skillnader. När det gäller vissa av regionförvaltningsverkets verksamhetsställen uppnåddes eller rentav överskreds de mål för kontroller som satts upp för länsveterinärerna, men för andras del stannade man klart under målet. Orsakerna till att målen inte uppnåddes är för djurtransporternas vidkommande de samma som vid urvalskontrollerna av produktionsgårdar. Målet att per verksamhetsställe utföra 10 – 20 inspektioner uppnåddes inte helt i området för regionförvaltningsverket i

Västra och Inre Finland, Östra Finland, Norra Finland och Lappland. Däremot överskred Södra Finland och Sydvästra Finland sina mål. Antalet kontroller som besiktning veterinärerna utförde hade ökat något från året innan (287→299). Man stannade ändå klart under målet för kontrollerna. För besiktning veterinärernas del var målet att kontrollera 15 – 30 transporter/besiktning veterinär, vilket uppnåddes endast vid de slakterier som ligger i Östra Finlands regionförvaltningsverks verksamhetsställen i Jyväskylä och Kuopio. Vid tre verksamhetsställen (Helsingfors, Kouvola, St. Michel) fanns inga slakterier alls.

Avsikten är att rikta in djurskyddskontrollerna av kommersiella transporter på en viss typ av transporter, på basis av föregående års övervakningsresultat. Kontrollerna inriktas också på sådana typer av transporter som inte tidigare varit i fokus för kontroller, så att man får tips om hurdana transporter som äventyrar djurens välbefinnande. Länsveterinärerna ombads utföra kontroller under landsvägstransporter och på platser där transporterna avgår. Man bad dem också rikta in kontrollerna på transporter av förmedlingsdjur och renar, på samma sätt som året innan. Vid slakterierna bad man veterinärerna rikta in kontrollerna på sådana djurtransporter som anlände till slakteriet kvällstid eller utanför tjänstetid samt på små kommersiella djurtransporter såsom fårtransporter.

Merparten av länsveterinärernas kontroller utfördes under landsvägstransporter (88 % av länsveterinärernas kontroller). Bara 5 % av kontrollerna utfördes på avgångsställen (18 % år 2011). Kontrollprocenten för transporter av förmedlingsdjur var 12, så den hade minskat något från året innan (14 % år 2011). Kontrollprocenten för rentransporter var låg (2,5 % dvs. 9 st.), trots att Evira redan från och med 2010 har begärt kontroller i synnerhet av rentransporter (regionförvaltningsverken i Lappland och Norra Finland). När det gäller kontroller utförda i slakterier lyckades inriktandet inte i fråga om fårtransporterna (0,3 % av de utförda kontrollerna). Beträffande kontrollerna utförda i slakterier saknas information om vilken tid på dygnet kontrollerna är utförda.

Kontroller baserade på misstanke

Sammanlagt rapporterades 5106 djurskyddskontrollbesök på basis av misstanke som gällde bl.a. gårdar med produktionsdjur och objekt med sällskapsdjur. Vid rapportering enligt djurslag syns ett kontrollbesök som flera separata kontroller när ett flertal djurslag som är föremål för kontroll finns på kontrollobjektet. Sammanlagt utfördes 6387 separata kontroller rapporterades enligt djurslag. I siffran ingår 821 kontroller där djurslaget på djurhållningsplatsen inte hade uppgetts. Av dessa kontroller hade 577 utförts på området för regionförvaltningsverket i Södra Finland.

Tjänsteveterinärerna rapporterade över 800 fler kontrollbesök baserade på misstanke än året innan (i antalet för 2011 beaktades också de kontroller som inte blev registrerade i datasystemet) och 1000 fler än förförra året. Antalet tjänsteveterinärer som särskilt fokuserar på övervakning och som avlönats till kommuner eller samkommuner med statens medel ökade alltså från året innan, vilket också torde ha påverkat det ökade antalet kontrollbesök. Dessutom har de nya länsveterinärerna utfört särskilt krävande djurskyddsinspektioner baserade på misstanke.

Utöver djurskyddsmyndigheterna utförde också fyra av regionförvaltningsverken beordrade djurskyddsövervakare djurskyddsinspektioner baserade på misstanke.

3. HUR VERKSAMHET OCH PRODUKTER UPPFYLLER BESTÄMMELSERNA

3.1 Konstaterade brister och hur allmänna de är

Vid en djurskyddsinspektion kan det inspekterade konstateras vara 1) i ordning, 2) i ordning, men aktören i behov av råd eller 3) vid inspektionen konstateras överträdelse av djurskyddsbestämmelserna.

Avsikten med de råd som ges djurets ägare eller innehavare på djurhållningsplatserna är att främja djurets välbefinnande och medverka till att lindriga missförhållanden avseende djurskyddet som framkommit under kontrollen rättas till. Om man vid en djurskyddsinspektion upptäcker att djurskyddsbestämmelser har överträtts meddelar djurskyddsmyndigheten djurets ägare eller innehavare förbud mot att fortsätta den regelstridiga verksamheten eller ett åläggande att försätta djurhållningsplatsen, djurets förhållanden, skötsel och behandling till den miniminivå som förutsätts i lag. Vid behov kan regionförvaltningsverket förena beslutet med vite eller hot om att den försummade åtgärden vidtas på den försumliges bekostnad. Om det behövs av djurskyddsskäl, får myndigheten under sitt inspektionsbesök vidta omedelbara åtgärder för att trygga ett djurs välbefinnande. Allvarliga fall av försummelse av sällskapsdjur resulterar oftast i brådskande omhändertagande av djuren. Första hjälpen för produktionsdjur är föda och dryck samt en skötare till platsen, eller också ordnas det med skötsel på annat håll. Om det inte är möjligt eller ändamålsenligt att sköta djuren kan de säljas, slaktas eller avlivas.

Vid urvalskontrollerna av gårdar med produktionsdjur följdes djurskyddskraven inte på 25 % av gårdarna. Försummelser som krävde brådskande åtgärder enligt djurskyddslagen upptäcktes på bara en nötgård (Tabell 2). Råd enligt djurskyddslagen gavs 175 gånger, dvs. vid cirka 35 % av kontrollerna.

Tabell 2. Urvalsbaserade djurskyddsinspektioner av gårdar med produktionsdjur och åtgärder som vidtagits på basis av dem 2012.

	Antal inspektioner*		Antal försummelser		Antal åtgärder (DSL 42§)		Antal brådskande åtgärder (DSL 44§)	
	St.	% av inspektionerna	St.	% av inspektionerna	St.	% av inspektionerna	St.	% av inspektionerna
Djurslag	St.		St.		St.		St.	
Nötkreatur	288	64	22	55	19	1	0,4	
Svin	38	9	24	9	24	0	0	
Värphöns	23	3	13	3	13	0	0	
Pälsdjur	37	20	54	20	54	0	0	
Ankor	3	0		0	0	0	0	
Gäss	2	0	0	0	0	0	0	
Broilers	57	21	37	20	35	0	0	
Får	32	7	22	7	22	0	0	
Getter	13	1	8	0	0	0	0	
Sammanlagt	493	125	25	114	23	1	0,2	

* Gårdar som hade djur vid tidpunkten för inspektion

Vid djurtransporter vidtar myndigheten åtgärder enligt djurtransportförordningen och djurtransportlagen om det i samband med kommersiell djurtransport upptäcks verksamhet som strider mot bestämmelserna. Då kan myndigheten bland annat förbjuda den person som transporterar djuren att fortsätta eller upprepa det regelstridiga förfarandet.

randet eller ålägga personen att fullgöra sin skyldighet inom angiven tid. Om det behövs av djurskyddsskäl, får myndigheten bestämma att djuren omedelbart sänds tillbaka till avgångsplatsen närmaste vägen eller transporteras till bestämmelseorten närmaste vägen eller att transportmedlet repareras provisoriskt för att undvika risk för omedelbar skada för djuren. Tillsynsmyndigheten kan avliva ett djur, om det är i ett sådant tillstånd att det är uppenbart grymt mot djuret att hålla det vid liv.

Verksamhet i strid med bestämmelserna om djurtransporter konstaterades vid sammanlagt 61 djurtransporter, dvs. cirka 17 % av de 358 kontrollerade transportererna. Allt som allt konstaterades sammanlagt 110 missförhållanden av olika slag, för vid en del transporter upptäcktes flera missförhållanden på samma gång. Myndigheterna vidtog åtgärder för att trygga djurens välbefinnande vid 44 transporter, dvs. cirka 12 % av de kontrollerade transportererna (Tabell 3).

Tabell 3. Kontroller av djurtransporter och åtgärder som vidtagits på basis av dem år 2012.

	Antal kontroller	Antal försummelser		Åtgärder*	
	St.	St.	% av kontrollerna	St.	% av kontrollerna
Sammanlagt	358	61	17	44	12

* åtgärder enligt artiklarna 23 och 26 i djurtransportförordningen samt 37§ i djurtransportlagen

I samband med *djurskyddsinspektioner baserade på misstanke* konstaterades så allvarliga försummelser på 463 objekt (9 % av kontrollbesöken) att de föranledde brådskande åtgärder för att trygga djurens välbefinnande (Tabell 4). Dessutom meddelades förbud eller ålägganden på 1678 objekt (33 % av kontrollbesöken). Vite har använts mer aktivt än förut på området för ett flertal regionförvaltningsverk och sådana förelades eller gjordes anhängiga 10 gånger.

Tabell 4. Djurskyddsinspektioner baserade på misstanke och åtgärder som vidtagits på basis av dem år 2012.

	Antal inspektioner	Antal åtgärder*		Antal brådskande åtgärder**	
	St.	St.	% av inspektionerna	St.	% av inspektionerna
Sammanlagt	5106	1678	33	463	9

* åtgärder enligt 42 § i djurskyddslagen

** åtgärder enligt 44 § i djurskyddslagen

Också åtgärderna rapporteras som flera separata åtgärder när flera djurslag är föremål för en och samma åtgärd. Vid rapportering enligt djurslag vidtogs brådskande åtgärder på 107 (4 %) gårdar med produktionsdjur samt på 275 (11 %) objekt med sällskapsdjur (Tabell 5). Föremål för brådskande åtgärder var dessutom i 154 fall (19 % av inspektionerna) ett objekt där det saknas närmare uppgifter om djurslaget, men antagligen var det i huvudsak frågan om sällskapsdjur på åtminstone 136 objekt på området för regionförvaltningsverket i Södra Finland. Förbud eller ålägganden meddelades på 45 % av de inspekterade gårdarna med produktionsdjur och på 25 % av objekten med sällskapsdjur.

Tabell 5. Djurskyddsinspektioner baserade på misstanke och åtgärder som vidtagits på basis av dem år 2012 enligt djurslag.

Djurgrupp	Antal in- spektioner ¹	Antal åtgärder ^{2,4}		Antal brådskande åtgär- der ^{3,4}	
	St.	St.	% av inspekt- ionerna	St.	% av inspekt- ionerna
Produktionsdjur	2954	1332	45	107	4
Sällskapsdjur	2612	653	25	275	11
Annat djur eller okategoriserad	821	297	36	154	19
Sammanlagt	6387	2282	36	536	8

¹ inspektionerna har rapporterats enligt djurslag. Om det på objektet finns flera olika djurslag som berörs av inspektionen rapporteras inspektionen flera gånger.

² åtgärder enligt 42 § i djurskyddslagen

³ åtgärder enligt 44 § i djurskyddslagen

⁴ åtgärderna har rapporterats enligt djurslag. Om det på objektet finns flera olika djurslag som berörs av åtgärderna, rapporteras åtgärderna flera gånger.

Under de senaste åren har djurskyddsövervakarna utfört kontroller i huvudsak tillsammans med en tjänsteveterinär eller polis. På området för regionförvaltningsverket i Norra Finland rapporterades också 94 stycken inspektionsbesök som djurskyddsövervakaren utfört ensam. Av dem gällde 69 inspektioner sällskapsdjur och resten produktionsdjur (inkl. hästar). Regionförvaltningsverken har ingen statistik över inspektioner som polis eller hälsovårdsinspektörer har utfört ensamma. På basis av en enkät som skickades till de kommunala tillsynsenheterna för miljö- och hälsovård i mars 2010 utförde hälsovårdsinspektörerna ensamma sammanlagt cirka 550 djurskyddsinspektioner per år. Till regionförvaltningsverken skickas ytterst få djurskyddsbeslut eller inspektionsprotokoll som hälsovårdsinspektörerna har gjort upp. En stor del av hälsovårdsinspektörernas djurskyddsbesök utförs tillsammans med kommunalveterinären, varvid de rapporteras som inspektioner som en tjänsteveterinär har utfört.

3.2 Analys av bristerna

Urvalskontroller av gårdar med produktionsdjur

I de urvalsbaseade djurskyddsinspektionerna av gårdar med produktionsdjur sjönk det sammanlagda antalet observerade försummelser på riksnivå (25 %) en aning jämfört med året innan (28 %). Kontrollresultaten uppvisade dock tydliga skillnader enligt djurslag.

För pälsdjurens del förblev antalet observerade försummelser (54 %) på samma nivå som året innan (53 %), men en klart större andel av försummelserna än förut berodde på bristfällig bokföring. Av alla observerade försummelser på pälsdjursfarmerna berodde 20 % på medicinsk behandling eller på brister i den bokföring som förs över antalet döda djur på farmen. Var femte kontrollerad farm var inte rymningssäker. Försummelser upptäcktes också i fråga om iakttagandet av utrymmeskraven, i synnerhet hade avvänjda rävvälpar inte alltid tillräckligt med utrymme. Övergångsperioden för kraven på burar för pälsdjur löpte ut i slutet av 2010, men på några gårdar hade en del av burarna fortfarande inte bytts ut. Burarna hade också brister i konstruktionerna, såsom slitage i rävvälparnas bottennät och dess plastbeläggning samt avsaknad av vilohyllor. Också material att tugga på och förströ sig med saknades allmänt, på samma sätt som under tidigare år. På fyra farmer observerades sjuka djur som inte hade fått korrekt omvårdnad.

För *svinens del* förblev andelen observerade försummelser ungefär densamma (25 % → 24 %). På *svingårdarna* har den vanligaste försumnelsen under tidigare år gällt brist på material att böka i och undersöka, men den här gången upptäcktes brist på förströelsematerial på bara en enda gård. Nästan var fjärde observerad försumkelse berodde på bristfällig bokföring. På två gårdar klipptes smågrisarnas tänder rutinemässigt, och galtgrisar kastrerades när de var äldre än lagstiftningen tillåter. Andra enskilda försummelser gällde bland annat djurhållningsplatsens renlighet och att utrymmeskraven för galtboxen inte uppnåddes.

Broilrarnas välbefinnande övervakades på urvalsbasis för första gången. Försummelser observerades oftare än genomsnittet för andra produktionsdjur (37 %). Mest rapporterades brister i förhållandena i uppfödningssvdelningen, den vanligaste var otillräcklig belysning (ca 40 % av försummelserna). En femtedel av de observerade försummelserna gällde en aktuell och korrekt beskrivning av produktionssystemet. På några gårdar hade alla broilrar inte tillträde till ett torrt och mjukt strömråde.

Hos värphöns sjönk andelen observerade försummelser ytterligare, från 26 procent för två år sedan och 19 procent året innan till 13 procent. Försummelser upptäcktes på bara tre gårdar, varav två burhönshus och ett golvhönshus. Alla observerade försummelser gällde krav på utrymme eller utrustning på djurhållningsplatsen. I bägge burhönshusen uppfylldes utrymmeskraven inte till alla delar, på den ena gården fanns det inte heller tillräckligt med utrymme för utfodring i burarna och inget strö alls att picka och sprätta i. En del av burarna saknade också ett lämpligt rede. I golvhönshuset var problemet att redenas yta inte var tillräckligt stor. Försummelser av bokföringen upptäcktes inte i ett enda hönshus.

Från och med 2010 har man på *nötgårdarna* övervakat inte bara välbefinnandet hos kalvar utan också hos över sex månader gamla nötkreatur. Andelen observerade försummelser på *nötgårdarna* sjönk jämfört med året innan (27 % → 22 %). Av försummelserna konstaterades drygt hälften hos kalvar där de vanligaste försummelserna har förblivit de samma från år till år, och i huvudsak gällt utrymmeskrav och renhet på djurhållningsplatsen. I gruppboxarna fanns det inte alltid tillräckligt med utrymme för varje djur och kalvarna hölls i ensamboxar över tillåten ålder. Utrymmen och utrustning hölls inte tillräckligt rena och desinficerade, och alla kalvar hade inte ett rent och torrt liggområde. Antalet försummelser som rör kalvarnas utfodring och vattning minskade jämfört med året innan. Fortfarande fanns det ändå gårdar där kalvarna inte hade tillgång till rent vatten i tillräckliga mängder dagligen, men dessa gårdar var klart färre än året innan. De vanligaste försummelserna av över sex månader gamla nötkreatur gällde också denna gång renhållning och säkerhet på djurhållningsplatsen. På 22 gårdar hade nötkreaturen ingen ren och torr liggplats. På 12 gårdar hade uppboundna kor och kvigor inte tillträde till betesmark eller rastgård. Bristfällig klövvård var likaså ett problem på ett flertal gårdar. Största delen av de observerade försummelserna hos såväl kalvar som vuxna nötkreatur gällde faktorer som direkt påverkar djurens välbefinnande, eftersom brister i bokföringen över sjukdomsbehandlingar eller antal döda djur utgjorde mindre än 3 % av missförhållandena.

På sammanlagt fem granskade *gårdar med ankor och gäss* upptäcktes inga missförhållanden alls. På en av de granskade 13 *getgårdarna* fanns det inte tillräckligt med tillgängligt utrymme för djuren. På fårgårdarna minskade andelen försummelser något jämfört med året innan (25 → 22 %), men samtidigt halverades antalet observerade enskilda försummelser på gården. Försummelser upptäcktes alltjämt i fråga om säkerheten på djurhållningsplatsen och tillräcklig vattentillförsel. På några gårdar hölls rastgårdens jordbotten inte tillräckligt torr eller också fanns det inget lämpligt väderskydd i rastgården. Brister i bokföringen upptäcktes på bara en gård.

När inspektören upptäcker verksamhet som strider mot bestämmelserna ska han eller hon ge ett beslut enligt djurskyddslagen inklusive tidsfrister. Vid de urvalskontroller som utfördes på gårdarna år 2012 meddelades förbud eller ålägganden i över 90 %

av de fall där försummelser upptäcktes, vilket ligger på samma nivå som år 2010 och klart över nivån år 2011 (under 80 %).

Kontroller av djurtransporter

I fråga om djurtransporter var de observerade försummelseerna något fler än året innan. Missförhållanden konstaterades i sammanlagt 61 transporter av 358, där de enskilda missförhållandena var totalt 61 stycken. Missförhållandena var i stort sett de samma som under tidigare år. Flest enskilda missförhållanden gällde kraven för förarnas kompetensbevis, transporthandlingar och tillstånd att transportera djur (70 st). De näst vanligaste missförhållandena gällde brister i fordonets skick och säkerhet (12 st) samt iakttagandet av utrymmeskrav. Tredje flest missförhållanden konstaterades i fråga om separering och uppbindning av djur (5 st.) samt iakttagande av ytterligare krav för långa transporter (5 st.). I 11 fall hade djuren inte separerats eller bundits upp korrekt. I tre transporter konstaterades missförhållanden beträffande lastning och lossning av lasten samt i hanteringen av djuren. Djur som inte var i transportskick konstaterades i tre transporter.

Myndigheten vidtog åtgärder i förhållande till antalet försummelser oftare än året innan, men fortfarande var procenten för vidtagande av administrativa åtgärder låg. Vid kontroller av kommersiella djurtransporter meddelades föreskrifter i cirka 72 % av fallen där försummelser hade upptäckts. Vid regionförvaltningsverken vidtog myndigheterna åtgärder i samtliga fall där missförhållanden konstaterades. Vid slakterierna vidtog myndigheterna däremot åtgärder bara i 53 % av de fall där missförhållanden konstaterades.

Allmänt taget har det under de 15 senaste åren inte skett någon ändring i antalet missförhållanden som rör transporthandlingar, utrymmeskrav för djur, transporttid samt lastning och lossning av djur, fränsett enstaka årliga variationer. Däremot kan man se en avsevärd förbättring i djurens transportskick och separeringen av djuren. Också skicket på de fordon som används för transport av djur har förbättrats något i ljuset av övervakningsresultaten.

Kontroller baserade på misstanke

Resultaten från djurskyddskontroller baserade på misstanke sammanfaller med de föregående årens resultat. Oberoende av att antalet kontroller ökat har de observerade försummelseernas procentuella andel hållit samma nivå under de senaste åren. Vid granskning enligt besöksgång har förbud eller föreskrifter meddelats för i genomsnitt 38 procent av de granskade objekten under de senaste åren, år 2012 minskade antalet något och var då 33 procent. Andelen sådana kontroller där man vidtagit brådskande åtgärder enligt djurskyddslagen för att trygga djurens välbefinnande har under de fyra senaste åren varierat mellan 6 och 9 %. Vid rapportering enligt djurslag har inriktandet av åtgärderna på objekt med sällskapsdjur vs. produktionsdjur också hållit jämn nivå. Vid inspektioner av objekt med produktionsdjur har man under de fyra senaste åren meddelat förbud eller föreskrifter i cirka 45 % av kontrollerna och vidtagit brådskande åtgärder i 4-5 % av kontrollerna. Vid inspektioner av objekt med sällskapsdjur har förbud eller föreskrifter meddelats i 25-34 % av kontrollerna medan brådskande åtgärder har vidtagits i 8-15 % av kontrollerna. Typerna av observerade försummelser har inte kunnat rapporteras med de nuvarande datasystemen. Situationen kommer att rättas till under de närmaste åren, när den nya Elvi-övervakningstillämpningen som är under utveckling kan tas i bruk.

Tvårvillkorsövervakning av djurens välbefinnande

De kvantitativa målen för tvårvillkorsövervakningen av djurens välbefinnande uppnåddes inom ramen för tidtabellen. Av de planerade övervakningarna genomfördes 249/258. En del av gårdarna kontrollerades inte på grund av regionförvaltningsver-

kens resursbrist och en del av gårdarna som tagits ut till övervakning hade upphört med husdjursproduktionen. Övervakningsresultaten enligt djurslag har beskrivits i stödövervakningsrapporten.

På gårdarna i urvalet för tvärvillkor upptäcktes försummelser hos 17 %, vilket är på samma nivå som de föregående åren (2011 18 %, 2010 15 %). För kalvarnas del gällde försummelserna oftast utrymmeskraven, hållandet av djur i gruppboxar samt våta liggplatser, liksom under tidigare år. För svinens del upptäcktes däremot den vanligaste försummelsen år 2011, brist på stimulerande material, på bara en gård. Till skillnad från tidigare motsvarade andelen försummelser vid tvärvillkorsövervakning av djurens välbefinnande ganska väl resultaten från de urvalsbaserade djurskyddsinspektionerna, beroende på det ökade antalet övervakningsindikatorer. Hos svin uppdagades däremot färre försummelser vid tvärvillkorskontrollerna än vid djurskyddsinspektionerna, eftersom bokföringen över medicinsk behandling övervakas separat i fråga om tvärvillkoren och brister i denna bokföring framkom inte inom villkorsområdet för djurens välbefinnande. Hos får och getter var andelen försummelser vid tvärvillkorsövervakningen av djurens välbefinnande något mindre än vid den urvalsbaserade djurskyddsövervakningen, vilket beror på att antalet övervakningsindikatorer som granskades i samband med tvärvillkorsövervakningen är få jämfört med djurskyddsövervakningen där man utför en detaljerad kontroll av iakttagandet av alla krav i lagstiftningen som rör det aktuella djurslaget.

Fördelningen av de stödpåföljder som föreslogs för gårdarna i bassamplet förbättrades jämfört med året innan. Av de försummelser som observerades på urvalsgårdarna klassades 63 % (2011 38 %; 2010 40 %) som normala till sin omfattning, sitt allvar och sin varaktighet, varvid den föreslagna påföljden blev 3 %. På motsvarande sätt bedömdes påföljdsprocenten för 30 % (2010 57 %) av de konstaterade försummelserna till 0 eller 1, dvs. försummelsen var obetydlig eller mycket obetydlig som helhet betraktad. För cirka 6 % bedömdes försummelsen som 5 % eller allvarligare än normalt. Andelen gårdar som fått förslag till stödpåföljd varierade något enligt område. Minst försummelser föreslogs på Åland.

Till tvärvillkorsövervakningen av djurens välbefinnande togs ut gårdar också utanför det egentliga urvalet. I dessa fall av försummelser av djurskyddsbestämmelserna som upptäckts i samband med djurskyddsinspektion eller annan övervakning, dvs. vid så kallade utvidgade övervakningar konstaterades försummelser av tvärvillkorsindikatorerna på sammanlagt 280 gårdar (registreringsläget 26.4.2013) (2011 142 gårdar). Antalet kommer dock troligen att öka något efter att de slutliga övervakningsresultaten har blivit registrerade. Vid utvidgade övervakningar av indikatorerna bedömdes försummelserna till 0 procent på 13 % av gårdarna (2011 6 %; 2010 11 %) till 1 procent på 9 % av gårdarna (2011 6 %; 2010 20 %) och till 3 procent på 42 % av gårdarna (2011 50 %; 2010; 40 %). På sammanlagt 28 % av gårdarna bedömdes försummelsen till 5 procent (2011 32 %; 2010; 17 %) dvs. som allvarligare än normalt. På så många som 19 gårdar konstaterades försummelsen vara uppsätlig (2011 8; 2010 1 st.) (uppgift enligt registreringsläget 26.4.2013).

För att få reda på de regionala skillnaderna jämfördes antalet utvidgade övervakningar av djurens välbefinnande med antalet kontroller baserade på misstanke som regionförvaltningsverken utfört på gårdar med produktionsdjur och som lett till åtgärder. I antal räknat utfördes flest utvidgade övervakningar i Västra Finland och Inre Finland där det också finns många gårdar. De slutliga resultaten blir klara senare. (Uppgift enligt registreringsläget 26.4.2013)

Den kvantitativa och kvalitativa skärpningen av övervakningen syns på samma sätt som annan övervakning också i resultaten från de utvidgade tvärvillkorskontrollerna. Antalet utvidgade övervakningar har ökat varje år. De utvidgade övervakningarna fördubblades i antal jämfört med året innan även om antalet redan åren 2010-2011 hade tredubblats jämfört med år 2009. Också antalet försummelser som bedömts

vara uppsåtliga mer än fördubblades. Det ökade antalet såväl djurskyddsinspektioner baserade på misstanke som indikatorer som ska kontrolleras har medverkat till förändringen. Jämfört med året innan är de föreslagna sanktionerna för urvalsgårdarna högre än förut och deras viktning har flyttats över från försumbar till normal. Detta kan bero på att de observerade försummelseerna är allvarigare än tidigare, att inspektörernas åtgärder har blivit striktare samt att centralförvaltningen fått en starkare roll vad gäller styrningen. Det ökade antalet tjänsteveterinärer som fokuserar på övervakning samt specialiseringen på tillsyn har inverkat såväl på att antalet kontrollbesök blivit fler som på att kvaliteten på inspektionerna förbättrats.

Risker med anledning av brister

Den allvarligaste enskilda risken för djurens välbefinnande utförs av grova överträdelser som vanligen leder till brådskande åtgärder enligt djurskyddslagen. Det är vanligen frågan om enstaka fall. Vid urvalsbaserade kontroller upptäcktes försummelser som orsakade brådskande åtgärder på en nötdjursgård. Vid kontroller baserade på misstanke vidtar man oftare brådskande åtgärder. Försummelser som kräver brådskande åtgärder upptäcktes på 107 produktionsgårdar och 275 objekt med sällskapsdjur samt på 154 objekt vars djurslag inte hade registrerats i datasystemet. Största delen av dem var troligen också objekt med sällskapsdjur.

Också vid lindrigare försummelser kan djurens välbefinnande äventyras i synnerhet i situationer där försummelsen är utbredd och berör flera djurenheter. Ett sådant omfattande problem är till exempel brist på stimulerande material för svin.

Orsaker till bristerna

Det finns ingen enskild tydlig orsak till att man påträffar överträdelser, utan faktorerna är mångahanda. En orsak till den relativt höga andelen sådana försummelser som orsakar ett åläggande enligt djurskyddslagen är den rätt detaljerade lagstiftningen och den noggranna tillsynen över den. I praktiken finns det inget utrymme för prövning i fråga om övervakningen av djurens välbefinnande, utan också små brister ska föranleda ett åläggande. Bortsett från enskilda undantag beror brister i hållandet av produktionsdjur inte på aktörernas okunnighet eller brist på yrkeskunskap. Typiska orsaker är att det är dyrt att följa bestämmelserna (byggkostnader etc.) samt att produktivetskraven inom branschen har ökat. Man kan inte alltid heller i tillräckligt god tid bereda sig på att övergångstiderna för nya lagstadgade krav löper ut. När det gäller hållandet av sällskapsdjur har okunskapen större inverkan. I allvarliga djurskyddsfall förekommer det också ofta mentala och sociala problem hos aktören. I en del fall kan man märka att det vid övervakningen inte alltid används tillräckligt effektiva metoder som förbud och föreskrifter, vite eller hot om tvångsutförande då man ingriper i en överträdelse.

4. AUDITERINGAR OCH ANNAN RESPONS

Hösten 2012 utfördes den första auditeringen för att säkerställa att regionförvaltningsverkets styrning av djurskyddsövervakningen är fungerande och effektiv. År 2012 har regionförvaltningsverken inte auditerat den djurskyddsövervakning som utförts av lokala myndigheter. Länsveterinärernas auditering av kommunalveterinärerna upphörde i praktiken när de urvalsbaserade djurskyddsinspektionerna överfördes till regionförvaltningsverkens länsveterinärer år 2010.

Tabell 6. Interna auditeringar inom sektorn

Myndighet som var föremål för auditering	Antal auditeringar	Tema(n) för auditeringen	De viktigaste observationerna
RFV	1	Säkerställande av att AVIs styrning av djurskyddsövervakningen fungerar och är effektiv	RFV har en tydlig uppfattning om sin egen styrningsroll. Styrningen fungerar i huvudsak bra. Det kunde finnas mer skriftliga instruktioner, processscheman samt analys av övervakningsresultaten. På grund av resursbrist nås inte resultatmålen med avseende på de kontroller som fastställts som RFVs uppgift. Djurskyddsinspektionerna utvidgas inte alltid vid behov till tvärvillkorskontroller.

FVO bedömde det finländska systemet för övervakning av djurens välbefinnande på gårdar, i slakterier och i samband med djurtransporter senast i februari 2009. I kommissionens slutrapport slog man fast att även om kontrollerna av gårdarna allmänt taget har utförts enligt de behöriga centralmyndigheternas anvisningar har de regionala behöriga myndigheterna inte i tillräcklig utsträckning säkerställt om kommunalveterinärerna vid behov har vidtagit fortsatta åtgärder och slutfört kontrollerna. Dessutom ska övervakningen av djurtransporter alltjämt utvecklas till att bli mer riskbaserad. I rapporten gavs också rekommendationer för precisering av anvisningar och övervakningsförfaranden. På basis av kommissionens rekommendationer har Evira preciserat och effektiviserat anvisningarna för och utbildningen av tillsynsmyndigheterna samt strävat efter bättre informationsgång och samarbete mellan olika myndigheter.

5. FÖREBYGGANDE OCH KORRIGERANDE ÅTGÄRDER

5.1 Säkerställande av att aktörerna har vetskap om bestämmelserna

Under året publicerade Evira 7 meddelanden om djurskydd, i vilka man berättade om föregående års övervakningsresultat och andra aktuella frågor samt påminde aktörerna om nya lagstadgade krav som trätt i kraft. För informationen användes också infobladet Saparo som riktas särskilt till veterinärer. Dessutom uppdaterade Evira 9 guider om välmående och friska djur som riktas till djurhållare. I detta sammanhang ändrades guidernas namn till "Djurskyddslagstiftningen i sammandrag", som bättre beskriver deras innehåll då de innehåller samlad information om djurskyddslagstiftningen om olika djurslag. Som ett samarbete mellan Evira och Helsingfors universitet färdigställdes en undervisningsvideo om avlivning av nötkreatur och svin på gården. Videon är avsedd för producenter och finns också att få på Sikavas och Nasevas webbplatser.

Via styrgruppen har Evira deltagit i projekt där man utarbetat sådana guider för god praxis vid avlivning och slakt av olika djurslag som förutsätts i avlivningsförordningen. Syftet med guiderna är att göra det lättare att tolka avlivningsförordningen och förhandsplanera slakten. År 2012 utgavs en guide för god praxis vid avlivning av minkar samt en guide om gasmetoder vid avlivning av fjäderfä som också översattes till

svenska. Inom ramen för projekten har man också utarbetat guider för god praxis vid slakt av svin samt god praxis vid slakt av nötkreatur som utkom i april 2013 samt en guide om mekaniska metoder vid avlivning av fjäderfä som utkommer våren 2013. Evira har inte utfört någon officiell utvärdering eller officiellt godkännande av guiderna så som bestäms i avlivningsförordningen, eftersom den nationella lagstiftningen om den behöriga myndighet som godkänner guiderna ännu inte är i kraft.

Evira deltog aktivt i tiotals träffar för intressenter bestående av såväl myndigheter som aktörer och fungerade också som arrangör för ett flertal möten. Träffarna för intressenter behandlade bland annat broilrarnas välbefinnande, skydd mot ogynnsamma väderförhållanden, svins och hästars välbefinnande och övergångstider för bestämmelser om dessa, avlivning av fjäderfä, renar och pälsdjur, planering av djurstallar och deras konstruktioner, hållandet av värphöns i inredda burar och skydd av djur under transport. Under mötena diskuterades också bland annat om att effektivisera samarbetet mellan polis och andra djurskyddsmyndigheter.

Evira deltog också i arrangerandet av ETT:s påbyggnadsutbildning för veterinärer som utför hälsovårdsbesök på nötdjursgårdar. På mötena diskuterades djurskyddslagstiftningen om nötkreatur samt övervakningen av djurens välbefinnande. På ett producentmöte som ordnades av näringen berättades om de krav som gäller svinhållning.

I Eviras fleråriga åtgärdsprogram för djurens välbefinnande granskar man de vanligaste försummelserna som upptäckts i samband med årliga djurskyddsinspektioner och problempunkter vid djurhållning och djurskötsel samt tar fram praktiska åtgärder för förbättringen av djurens välbefinnande i samarbete med intressenterna. Programmets inledande möte som gällde svin hölls hösten 2012 och presenterade analyser av resultaten från urvalsbaseerade djurskyddsinspektioner av svin. Under år 2013 använder man sig av arbete i smågrupper för planeringen av hur programmet ska genomföras.

Evira medverkade aktivt i ett projekt där man följer upp ibrukttagandet av förenhetligade köttbesiktningsskoder och förbättrar nyttjandet av köttbesiktningssstatistiken och köttbesiktningens månadsanmälan vid främjandet av djurens hälsa och välbefinnande.

Evira har deltagit i och påverkat samarbetet med centret för djurens välbefinnande (EHK) via arbetet i ledningsgruppen samt genom att medverka i samarbetsprojekt med vilka aktörerna kan få information om moderna animalieproduktionsmetoder och faktorer som påverkar djurens välbefinnande.

Regionförvaltningsverken ordnade år 2012 sammanlagt 45 utbildningsdagar för veterinären inom området för djurens hälsa och välbefinnande. Alla regionförvaltningsverk utom Åland rapporterade att de hade ordnat sådana utbildningar. Tjänstemännen som sköter regionförvaltningsverkens livsmedelstillsyn samt tillsynen över djurens hälsa och välbefinnande deltog i utbildningarna i medeltal 2,4 dagar per person. Av kommunerna rapporterade endast en företrädare (Liekka) att denne inte hade deltagit i en enda utbildning.

5.2 Påföljder för aktörerna och säkerställande av åtgärder för korrigerande av bristerna

Påföljdernas antal och fördelning enligt kategori beskrivs i avsnitt 3.1.

5.3 Korrigering åtgärder som anknyter till tillsynssystemet

Övervakningens enhetlighet befrämjades genom att man förnyade blanketterna för djurskyddsinspektioner, förbättrade övervakningsanvisningarna, gav information samt utbildning.

Under året ordnades två heldagskurser för länsveterinärerna där man behandlade övervakningen av djurens välbefinnande. På kursdagarna gavs respons på rapporteringen om föregående års övervakning, övervakningsresultaten och kommissionens inspektionsresultat, man utvecklade, effektiviserade och förenhetligade övervakningspraxis samt informerade om förändringar i följande års övervakningar. Dessutom berättades om aktuella frågor kring djurens välbefinnande och om övervakning. Man kommer överens om kurserna i slutet av föregående år och länsveterinärerna kan påverka kursinnehållet. På kurserna gör man upp en lista över deltagarna, men deltagaraktiviteten följs inte upp separat. I praktiken deltar ändå alla länsveterinärer i kurserna flera gånger per år. Länsveterinärerna utbildar å sin sida områdets kommunalveterinärer. Kursernas verkningfullhet syns som effektivare och mer enhetlig övervakning.

För de länsveterinärer som ansvarar för urvalsbaserade djurskyddsinspektioner och tvärvillkorskontroller av djurens välbefinnande ordnades dessutom två stycken dagslånga diskussions- och utbildningsmöten. För dem ordnades också en kursdag där man detaljerat gick igenom hur en djurskyddsinspektion utförs under praktiska omständigheter på en gård. Utbildningarna kompletterades ytterligare med en djurskyddsdag som hölls på hösten och var riktad till myndigheter. I den deltog alla djurskyddsansvariga myndighetsinstanser från övervakare till åklagare.

Regionförvaltningsverken fick handledning i att ge praktisk övervakningsutbildning till kommunalveterinärerna samt att fästa uppmärksamhet på att kommunalveterinärerna vid behov vidtar korrigering åtgärder för att säkerställa produktionsdjurens välbefinnande på gårdarna. Vid styrningen av djurskyddsövervakningen betonades alltså dokumenterat säkerställande av att de korrigering åtgärderna räcker till och är effektiva.

Under året betonades särskilt djurskyddsövervakningen på broillegårdar och slakterier samt verkställigheten av de övergångsbestämmelser som gäller skydd av svinstallar. Dessutom deltog man i utredningen av ett besvärligt övervakningsfall på en gård.

Kommissionen förutsätter att de urvalsbaserade djurskyddsinspektionerna utvidgas till att gälla alla produktionsdjur. Avsikten är att detta ska uppnås stegvis. På våren inleddes övervakningarna av broillegårdar.

I det EHO-projekt som gällde fiskars välbefinnande uppdaterades kontrollanvisningen om fiskar och en kontrollblankett utarbetades. Regionförvaltningsverken arrangerade två kurser för tillsynsmyndigheterna innan kontrollerna påbörjades. Tillsynsprojektet Uppfödning av värphöns i bur (EHO-projekt) genomfördes vid fyra RFV. Resultaten sammanställs och analyseras våren 2013.

När det gäller urvalsbaserade djurskyddsinspektioner har förfarandena för övervakning av djurens välbefinnande beskrivits i den årliga anvisning om djurskyddsinspektion som uppdateras årligen samt i det riksomfattande tillsynsprogrammet för djurens hälsa och välbefinnande (EHO). Förfarandet vid djurskyddsinspektioner baserade på misstanke har å sin sida beskrivits både i djurskyddslagstiftningen och i EHO.

Evira deltog aktivt i beredningen av helhetsrevideringen av djurskyddslagen.

Tabell 7. Anvisningar till myndigheter och aktörer.

	2009	2010	2011	2012
Anvisningar till aktörer	4	1	9	
- Uppdaterade, st.		1	6	9
- Nya, st.	4		3	
Anvisningar till myndigheter	6	4	6	8
- Uppdaterade, st.	3	4	2	6
- Nya, st.	3		4	2

6. RESURSERNA FÖR TILLSYNNEN

Enligt regionförvaltningsverkens rapportering användes sammanlagt 20,2 årsverken för tillsynen av djurens välbefinnande, vilket ligger klart under det uppskattade behovet (25,8).

I sin rapport specificerade regionförvaltningsverken resurserna för styrning av tillsynen och för den egentliga tillsynen. Arbetsinsatsen för styrning av tillsynen över djurens välbefinnande (3,3 årsv.) stannade rätt långt under det uppskattade behovet (4,8 årsv.). Sydvästra Finland och Östra Finland rapporterade i synnerhet brist på resurser för styrning. Också de 17,5 årsverken som använts för verkställigheten av tillsynen underskred behovet (21). En arbetsinsats som var mindre än behovet rapporterades av fyra RFV: Norra Finland, Östra Finland, Västra och Inre Finland och Södra Finland. Ålands uppgifter saknades i rapporten.

I november 2012 hade 53 tjänster som kommunal tillsynsveterinär inrättats. Av dessa var 45 besatta och åtta obesatta.

7. FÖRÄNDRINGAR I DE FÖLJANDE ÅRENS TILLSYN

För att säkerställa tillsynens verkningfullhet kommer man att fortsätta utveckla den riskbetonade djurskyddsövervakningen och fördjupa den. Detta kommer samtidigt också att effektivisera de regionala och lokala djurskyddsmyndigheternas resursanvändning och en ändamålsenlig allokering av resurserna. Verkställigheten av avlivningsförordningen är tyngdpunkt för nästa års djurskyddsövervakning liksom alltjämt ett dokumenterat säkerställande av att de korrigerande åtgärderna är tillräckliga och effektiva. Detta genomförs framför allt genom att förnya datasystemet för övervakning av djurens hälsa och välbefinnande (Elite) och utvidga det så att också kommunalveterinärerna kan använda det. Det kommande Elvi-systemet har förutom ett större antal användare också en mängd nya funktioner. Till exempel lagringen av slakteriernas övervakningsuppgifter i systemet samt mångsidigare rapporteringsfunktioner än i dagens läge gör det bland annat möjligt att analysera övervakningsresultaten och utveckla den riskbaserade övervakningen ännu effektivare än förut. Dessutom kommer de förnyade blanketterna för djurskyddsinspektioner och Eviras kommande anvisning om tvångsutförande att styra djurskyddsmyndigheternas verksamhet tydligare än nu. Evira deltar i ett projekt som gäller ibruktagandet av förenhetligade köttbesiktningskoder samt nyttjandet av köttbesiktningsstatistiken och köttbesiktningsens månadsanmälan vid främjandet av djurens hälsa och välbefinnande. Den fördjupade tjänsteveterinärkurs som riktar sig till tillsynsveterinärerna och bland annat har som mål att

förbättra tjänsteveterinärernas kunskaper i förvaltningsförfaranden fortsätter alltjämt. Besiktningsveterinärerna ges handledning i att effektivare använda sig av korrigerande åtgärder. År 2013 fortsätter de officiella djurskyddsauditeringarna av regionförvaltningsverken på Eviras försorg. Det fleråriga åtgärdsprogrammet för djurens välbefinnande fortsätter i samarbete med intressenterna.